

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoamme osakeyhtiölain muutostarvetta koskevasta arviomuistiosta, lausuntopyyntö 18.5.2016 OM 32/41/2015. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja esitämme lausuntonamme seuraavaa.

1 Yleistä arviomuistiosta ja sen tavoitteista

Suomen Veroasiantuntijat ry (SVA) pitää erittäin kannatettavana toimintatapana seurata lainsäädännön toimivuutta ja sopeutumista ympäröivän yhteiskunnan muutoksissa. Arvioinnin kohteena ollutta osakeyhtiölakia voidaan pitää toimivana sekä hyvin erilaisiin tilanteisiin ja erikokoisiin yhtiöihin sopeutuvana.

2 Osakeyhtiölain muutostarpeet

2.1 Pieniä yrityksiä palveleva ohjeistus ja muotoilu

Osakeyhtiölaki nykyisessä muodossaan palvelee hyvin erikokoisia osakeyhtiöitä. Laki on joustava eikä tuota jäykkyyksiä pienten yritysten toiminnalle. SVA:n käsityksen mukaan osakeyhtiölakiin ei ole tarpeen sisällyttää erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä koskevia määräyksiä. Erikseen erikokoisia yhtiöitä koskevan sääntelyn sisällyttäminen osakeyhtiölakiin lisäisi pykälämäärää ja edellyttäisi olemassa olevan selkeän rakenteen muuttamista.

2.2 Vähimmäispääomavaatimus

SVA pitää vähimmäispääomavaatimuksen alentamista perusteltuna. Vähimmäispääoman ollessa nykyisin jo suhteellisen alhainen, 2 500 euroa, ei tällä voida katsoa olevan käytännössä merkitystä velkojensuojan kannalta. Osakepääoman poistaminen on käytännössä kuitenkin ongelmallista, koska jo pelkkä kauppakisterimaksun suorittaminen vie yhtiön pääoman negatiiviseksi.

Kun tavoitteena pidetään osakeyhtiöiden toiminnan joustavuuden säilyttämistä ja perustamisen keveyttä, ei tulisi säätää osakeyhtiön toiminnan voittoon tai muuhun tekijään perustuvaa tietyn vähimmäismäärän suurista rahastointivelvoitetta vähimmäispääomavaatimuksen alentamisen tai poistamisenkaan yhteydessä. Velkojainsuojan kannalta esim. nykyistä vähimmäispääomaa vastaavalla rahastointivelvoitteella ei ole käytännössä merkitystä samalla tavalla kuin ei ole nykyisellä vähimmäispääomallakaan. Rahastointivelvoite myös aiheuttaisi erityisesti mikro- ja pk-yrityksille merkittävääkin hallinnollista taakkaa kirjanpidon ym. taloushallinnon tehtävien kohdalla.

2.3 Johdon lojaliteettivelvollisuus

Johdon lojaliteettivelvollisuus lienee kiistatta olemassa ilman lakiin tehtävää kirjaustakin. Lojaliteettivelvollisuuden kirjaaminen johdon tehtäviä

koskevaan yleissäännökseen luonnollisesti painottaa asian tärkeyttä. Muutosta koskevissa perusteluissa tulisi tarkemmin selvittää lojaliteettivelvollisuuden soveltamista tilanteissa, joissa tulee arviotavaksi lojaliteettivoitteen soveltaminen tilanteessa, joissa eri tahoilla on erilaiset intressit, kuten valmistelun aikana verkkokeskusteluissa on esitetty.

2.4 Osakemerkinnän rekisteröinnin edellytykset ja osakkeiden maksaminen

Osakepääoman maksun todentamisen edellytysten keventäminen on perusteltua. Maksun todentaminen tilinpäätöksen yhteydessä on SVA:n käsityksen mukaan toimiva ratkaisu.

Osakkeiden apporttimaksun osalta tulisi kuitenkin pohtia menettely, joka osoittaa, että apporttiomaisuudella suoritettu osakkeiden maksu on arvioitu asianmukaisella huolellisuudella. Vaikka apporttimaksun todentaminen siirrettäisiinkin tapahtumaan tilinpäätöksen yhteydessä, tulisi tarkkaan pohtia nykyisenkaltaisen hallituksen laatiman apporttiselvityksen ja yhtiön ulkopuolisen riippumattoman asiantuntijan arviointivaatimuksen säilyttämistä. Apporttiomaisuuden arvolla on merkitystä yhtiön velkojensuojankin kannalta, joten maksun todentamisen tapaa tulee pohtia tarkkaan.

2.5 Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevien rajoitusten poistaminen tai vähentäminen

Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtojen rajoitusten poistaminen tai vähentäminen on perusteltua. Kun yhtiöjärjestykseen perustuvat osakkeiden hankinta- ja luovutusrajoitukset tullaan sallimaan, johtaa tämä väistämättä myös siihen, että eri yhtiöiden yhtiöjärjestyksien määräykset tulevat eroamaan toisistaan huomattavasti. Yhtiöjärjestyksiin tulee väistämättä sisällyttämään myös hyvin monimutkaisiakin määräyksiä näiltä osin. Määräyksen laatiminen kunkin yhtiön tilanteeseen soveltuvaksi johtaa myös todennäköisesti määräyksiin, jotka osoittautuvat jälkikäteen niitä sovellettaessa epäselviksi, epätarkoiksi ja jopa soveltamiskelvottomiksi. Tästä syystä olisi suositeltavaa, että yleisesti käytetyistä yhtiöjärjestyksistä osakkeiden hankinta- ja luovutusrajoitusten osalta olisi selvitystä esim. hallituksen esityksen perusteluosassa. Osakkeiden luovutus- ja hankintaehtoja koskevat määräykset siirtyisivät useissa tapauksissa osakassopimuksesta yhtiöjärjestyksiin.

2.6 Omaisuuden panttauskielto

Ehdotus yhtiöjärjestykseen kirjattavasta yhtiön omaisuuden panttauskieltoa koskevasta määräyksestä on perusteltu. Määräys selkiinnittäisi konsernitilanteita ja se myös helpottaisi rahoitusjärjestelyjä.

2.7 Osakkaan tiedonsaantioikeus

SVA ei kannata yhtiön osakkeenomistajan tiedonsaantioikeuden laajentamista arviomuistiossa esitetyllä tavalla. Tiedonsaantioikeuden laajentaminen romuttaisi corporate governance- järjestelmää ja saattaisi tehdä yhtiön johtamisen käytännössä hallinnollisesti kankeammaksi. Luottamuksellisen tiedon ja liikesalaisuuksien leviämisen estäminen osakkeenomistajan vastuusäännöksellä ei SVA:n käsityksen mukaan voida ratkaista asiaa.

2.8 Yhtiön edustajan nimenkirjoitusoikeuden selventäminen

SVA pitää perusteltuna yhtiön edustajan nimenkirjoitusoikeuden rajoitusten selkiinnyttämistä. Käytännössä nimenkirjoitusoikeuden osalta joudutaan selvittämään edustusoikeuden sisältöä hyvin usein. Myös yhtiöiden sisäisillä määräyksillä järjestellyt toimivaltuuksien rajoitukset aiheuttavat

selvittelytarvetta. Toisaalta lain säännöksillä tuskin voidaan selkeästi ohjeistaa kaikkia eteen tulevia tilanteita, kun otetaan huomioon erot yhtiöiden koon ja toiminnan laajuuden osalta.

2.9 Osakkeiden merkintäehdot

SVA toteaa, että osakkeiden merkintäehtojen kehittäminen vastaamaan osakekaupan muodossa tehtävää sijoitusta edellyttää verotuksellisen käsittelyn varmistamista, jotta vältetään verotuskohtelun epävarmuudelta. Siinä osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovutuksen tuloverotus on pääsääntöisesti neutraali, mutta varainsiirtoveron suoritusvelvollisuuden realisoiva tapahtuma. Osakkeiden merkinnän rinnastaminen yhtiöoikeudellisesti osakekauppaan ei saa johtaa verotuksellisesti tilanteeseen, jossa uusien osakkeiden merkintä käsiteltäisiin varainsiirtoveron realisoivana tapahtumana.

2.10 Varojen jako, omien osakkaiden rahoitus, velkojien suojaaminen ja rakennejärjestelyt

Lahjoittaminen

Epäselyyksien välttämiseksi osakeyhtiölain varojen jaon määritelmään on linjakasta lisätä myös lahjoitus (muu kuin tavanomaiset merkkipäivä- ja liikelahjat).

Maksukyvyn arviointi varojen jaon edellytyksenä

SVA pitää perusteltuna, että maksukyvyn arvioinnin osalta osakeyhtiölakiin lisätään arvioinnin tekemisen tueksi tarkempaa sääntelyä. Maksukyvyn arviointi on keskeisessä asemassa osakeyhtiön varojen jakamista koskevan päätöksen tekemisessä, mutta päätöksentekoa tukevat selvitykset ja dokumentoinnin taso jäävät todennäköisesti useissa tapauksissa varsin ohuiksi. Osakeyhtiölakiin sisältyvät säännökset vastuusta, arvioinnin ajankohdasta, dokumentointivaatimuksista, raportoinnista, ajallisesta voimassaolosta, vähimmäisvaatimuksista, suhteesta kirjanpidon jatkuvuusperiaatteeseen sekä takaisinsaantiperusteisiin konkurssitilanteissa merkittävästi tukisivat hallituksen päätöksentekoa varojen jakopäätöstä valmisteltaessa. Laissa oleva malli tukisi maksukyvyn arviointia. SVA katsoo kuitenkin, että liian yksityiskohtaisen toimintamallin tai laskentakaavan luominen ei välttämättä edistä niitä tavoitteita, joita arviomuistiossa esitetään tältä osin, vaan saattaisi jopa heikentää kokonaisvaltaisen arvioinnin tekemistä.

SVA:n näkemyksen mukaan tasetesti tulisi säilyttää pakollisena edellytyksenä kaikissa yksityisissä osakeyhtiöissä. Vaikka tase ei välttämättä kerro riittävällä tasolla vakavaraisuutta tai maksukykyä, antaa se kuitenkin kuvan yhtiön toiminnan kannattavuudesta ja sitä kautta tukee osaltaan arviointia esim. yhtiön maksukyvyistä.

SVA pitää kannatettavana, että väliosinkopäätöksen tekeminen säädetään nimenomaisesti sallituksi osakeyhtiölaissa. Käytännössä väliosinkoa koskevia päätöksiä tehdään osakeyhtiöissä. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään KHO:2008:77 todennut, että tytäryhtiön voittovaroista kesken tilikautta laaditun tilintarkastetun ja ylimääräisen yhtiökokouksen vahvistaman välitilinpäätöksen perusteella jaettu osinko oli (tietyin edellytyksin) elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaista osinkoa.

Konserniavustuksen ja osakeyhtiölain vähemmistöosingon suhde

Suomessa myös konserniin kuuluvia osakeyhtiöitä verotetaan erillisinä verovelvollisina. Konserniyhtiöiden tuloksen tasaaminen verotukseen vaikuttavalla tavalla edellyttää konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986) mukaan konserniyhtiöiden välistä konserniavustuksen käyttämistä. Tämä puolestaan edellyttää, että konserniavustuksen antaja ja saaja tekevät vastaavat kirjaukset myös kirjanpitoonsa ja että konserniavustuksena annettu määrä myös siirtyy antajayhtiön varoista saajayhtiölle. SVA toteaa, että konsernissa siihen kuuluvien yhtiöiden tuloksen verotuksellisen tasaamisen salliminen on erittäin tärkeää. Verotuksellisen tuloksen tasaamisen käyttömahdollisuuksia ei tule rajata nykytilanteeseen verrattuna yhtiölainsäädännöllä ilman, että samalla luodaan tilalle jokin toinen verotuksellisen tuloksen tasaamisjärjestelmä. Osakeyhtiölain vähemmistöosinkoon liittyvät ongelmat tulee ratkaista niin, että konserniyhtiöiden verotuksellinen tuloksentasaus ei vaarannu.

Omien osakkeiden hankinnan erityinen rahoituskielto

SVA pitää perusteltuna yhtiön omien osakkeiden hankinnan rahoituskiellon rajaamista koskemaan vain julkisia osakeyhtiöitä arviomuistiossa esitetyillä perusteilla.

Osakepääoman alentamiseen liittyvän velkojien suojaamisen kehittämisen

SVA pitää perusteltuna osakepääoman alentamiseen liittyvän velkojien suojaamisen kehittämistä. Nykyinen menettely on yksityisten osakeyhtiöiden kohdalla tarpeettoman muodollinen ja aikaa vievä eikä ota huomioon alentamiseen liittyviä olosuhteita. Osakepääomalla ei ole käytännössä merkitystä velkojien suojan kannalta, jolloin myös alentamisen tulisi olla nykyistä merkittävästi helpompaa. Osakepääoman alentamisen yhteydessä suoritettavalla yhtiön maksukykyisyyden arvioinnilla on tärkeä merkitys.

Omistuksen ja pääomarakenteen suhde yritysjärjestelyissä sekä Scheme of Arrangement –järjestelyt

Molemmat edellyttävät lisäselvityksiä.

2.11 Yksityisen osakeyhtiön purkaminen

SVA pitää periaatteessa kannatettavana yksityisen osakeyhtiön purkumenettelyn keventämistä. Yksinkertaistettu menettely vähentäisi rekisteriin merkittyjen, mutta toimimattomien yhtiöiden lukumäärää. Osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan omaisuuden erillisyyden ja osakkeenomistajan rajoitetun vastuun säilyttäminen on kuitenkin tärkeää. Samalla on turvattava velkojainsuoja myös tässä kevennetyssä purkumenettelyssä. Yhtiöllä tulisi olla valintamahdollisuus kevennetyn ja nykyisenkaltaisen purkumenettelyn välillä. Kevennetyn menettelyn soveltamista laissa erikseen määriteltyihin yhtiöihin (esim. ”yhden osakkaan mikroyritys”) ainoana purkamisen menettelynä ei voida pitää hyvänä ratkaisuna, koska yhtiö- ja omistusrakenteet eroavat toisistaan hyvin paljon.

2.12 Yhtiön yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu ja vastuun samastus

SVA pitää ehdotusta yhtiön yhtiöoikeudellisen vahingonkorvausvastuun säätelemistä perusteltuna.

3 Digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen

3.1 Osakeyhtiön rekisteröinnin helpottaminen

SVA kannattaa toimia, joilla osakeyhtiön rekisteröintiä tehdään joustavaksi ja joilla yritykset pystyisivät varmistamaan ennakkoon esimerkiksi valitun toiminimen hyväksyttävyyden. Näissä menettelyissä teknisten järjestelmien käyttäminen tarjoaa hyvän työkalun. Vapaan toiminimen etsimiseen liittyy haasteita valitun toiminimen sekoitettavuuteen ym. liittyen ja voi olla haasteellista toteuttaa. Järjestelmien ja menettelyjen uusimisen yhteydessä tulee välttää tilanteita, joissa yrityksille ja niiden liiketoiminnalle aiheutuu taloudellisia ja hallinnollisia menetyksiä.

3.2 Kaupparekisterin ajantasaisuuden parantaminen

SVA ei pidä tarpeellisena eikä perusteltuna johdon jäsenten ja edustajien toimikausien sitomista rekisteröintiin. Osakeyhtiölakia ei ole tarpeen muuttaa tältä osin.

3.3 Sähköinen osake- ja osakeluettelopalvelu yksityisille osakeyhtiöille

SVA ei pidä välttämättömänä sähköisen osake- ja osakeluettelopalvelun tarjoamista yhtiöille, joiden osakkeet eivät ole arvo-osuusjärjestelmässä. SVA ei toisaalta näe esteitä, että yrityksille ryhdyttäisiin tarjoamaan koh-tuhintaista palvelua.

3.4 Yhtiön sisäinen sähköinen viestintä ja asiakirjat

SVA pitää perusteltuna, että osakeyhtiölaissa mainitaan sähköisen viestinnän käyttömahdollisuus ja myös tyypillisimmät käyttötilanteet.

4 Säädösten sujuvoittaminen ja norminpurku

4.1 Jälkiapporttia koskevien tietovaatimusten keventäminen

SVA pitää perusteltuna ns. jälkiapporttisäännösten keventämistä koskemaan selkeästi rajattujen osapuolten välisiä hankintoja. Jälkiapporttisäännös aiheuttaa merkittävää taloudellista ja hallinnollista taakkaa yhtiöissä.

4.2 Varojenjaon erityinen konsernitilinpäätösvelvollisuus

SVA toteaa, että konsernitilinpäätös voi useissa tapauksissa antaa tarpeellista tietoa hallitukselle maksukykyisyyden arvioinnin yhteydessä.

4.3 Julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden enimmäismäärä

SVA pitää perusteltuna, että julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden sallitun enimmäismäärän rajoituksesta luovutaan kokonaan. Rajoituksen poistaminen helpottaisi esimerkiksi yrityskauppatilanteita, jolloin osakkeiden hankintaa ei tarvitsisi turhaan jakaa erillisiin eriin.

Helsingissä 18.8.2016

SUOMEN VEROASiantuntijat ry

Markku Järvenoja
Puheenjohtaja

Leena Romppainen
hallituksen jäsen